

Za potopisno predavanje kontaktirajte:
kokotgasper@yahoo.com
041/64 32 31

julij, avgust 2005

V Mehiki si gringo

Petnajst minut smo že leteli v noči nad morjem rumenih pikic. Vse hitrejša približevanja hišam Mexico Cityja je dalo občutek, da bomo pristali na eni od streh. Letališče, ki je bilo ob izgradnji precej izven mesta, zdaj pa je globoko v njem, se je vendarle prikazalo pravočasno in z Blažem sva zaorala v vrvež.

Mravljišče

Štiriindvajset milijonov prebivalcev z dodatnimi tremi milijoni vsakodnevnih migracij na delo so tako ogromne številke, kot je prostran in raznolik Mexico City. Od azteških ruševin, kolonialnih stavb, izčrpnega antropološkega muzeja, supermodernih poslovnih centrov, romarskega središča, bogatih četrti do barakarskih slumov na obrobju - vsak si lahko najde svoj košček pod meglico izpušnih plinov najštevilčnejšega mesta na svetu. Iskaje srečo se v metropolo zgrinjajo iz revnejših, predvsem južnih zveznih držav (tisti severneje imajo baje raje ZDA). Tako ti na vsakem koraku ponujajo ščipalke za nohte, piratske CD-je in DVD-je, žvečilke, nalepke, hrano vprašljivega izgleda ali pa samo prosijo za kak peso, ki znese približno dvanajset dolarjev.

Neznanski množici ljudi navkljub ima Mexico City malo manj prometnih težav na račun odlično organizirane in poceni podzemne železnice (dva pesoja za vožnjo z neomejenim številom presedanj), kjer vlaki na vseh linijah vozijo vsaki dve minuti in so označbe tako dobre, da se stežka izgubiš, dokler veš, kam hočeš. Druga prednost je značilna za vsa mesta, ki so jih zasnovali španski kolonialisti. Pravokotne enosmerne ulice so na prvi pogled prava nočna mora. Ko spoznaš, da so smeri določene v povsem logičnem izmeničnem sosledju, se stvari obrnejo na bolje. Vendar količina vozil vseeno poskrbi za prometne zamaške ob enajstih zvečer. Po besedah meščana Joséja je trenutna čakalna doba za registrske tablice sedem do osem mesecev.

Deviškost

Virgen de Guadalupe (Devica gvadalupška) počiva v srcih vseh Mehičanov. V severnem delu centra Mexico Cityja sva se povzpela na rahlo vzpetino neslutnih verskih razsežnosti. Seveda gre za krščanstvo. Zgodovinsko znana španska verska gorečnost je pustila svoj pečat. Po izročilu se je leta 1531 indijanskemu spreobrnjencu v krščanstvo tu prikazala čudovita gospa v modrem ogrinjalu, obrobljenim z zlatom. Bližnjemu duhovniku je razodel, da je videl Devico Marijo. Seveda mu ni nihče verjel. Čudež se je ponovil, tokrat s ključno razliko - podoba se je odtisnila na njegov plašč. Cerkev je sčasoma sprejela nadnaravno in ga spretno izrabila za misijonarske aktivnosti. Tako se začetek vsakega decembra začne večdnevno slavlje in se stopnjuje do dvanajstega, ki je Dan naše gospe gvadalupške.

Na mestu videnja so zgradili kapelico in poleg nje baziliko. Trume romarjev, ki nemalokrat zadnje metre opravijo na kolenih, so povzročile pogrezanje stare bazilike v močvirnato podlago. Ko je nagnjenost postala povsem očitna, so se zbal in poleg nje zgradili moderno baziliko.

Pogrezanje in nagibanje starih stavb v Mexico Cityju ni neobičajen pojav. Nenazadnje je bila celotna kotlina pred prihodom Špancev prostrano jezero, ki so ga kasneje vztrajno izsušili. O vodi ni več ne duha ne sluha, toda teren jo očitno še pomni.

Civilizacija na civilizacijo

Pravi utrip mesta sva začutila na glavnem trgu oziroma na El Zócalu, kot mu rečejo Mehičani. Beseda izhaja iz španskega izraza za temelj. Vsekakor je v Mexico Cityju večina ključnih stavb razvrščenih prav okoli trga. Severno pročelje se

ponaša s katedralo, nasproti domuje mestna hiša, v jugovzhodnem vogalu stoji vrhovno sodišče, celoten vzhodni rob pa straži Palacio Nacional, kjer sta nastanjena parlament in državna zakladnica. Stene notranjega dvorišča krasijo zidne poslikave enega najbolj priznanih mehiških freskantov Diega Riverera. V kotu med nacionalno palačo in katedralo se začne ena najbolj natrpanih trgovskih ulic in skriva Templo Mayor. Arheološko najdišče je predstavljalo srce azteškega imperija. Tukaj se je nahajalo središče glavnega mesta Tenochtitlána. Nastalo je na kraju videnja simboličnega orla, s kačo v kljunu in sedečega na kaktusu na otoku sredi jezera, ki je še danes državni znak Mehike. Sem je vkorakal Hernán Cortés in se zapisal v zgodovino kot krvnik mehiških Indijancev. Poleg vsega naštetega je bil prostor tudi središče veselja.

Po azteškem izročilu živimo v petem svetu, katerega predhodniki so izginili v nekakšnem vesoljnem potopu. Edini način, da se je Sonce vsak dan prikazalo na nebu in se peti svet ni končal, je bilo nenehno človeško žrtvovanje. Rezilo iz črnega obsidiana je ob priložnostni povečavi glavnega templja v štirih dneh zarezalo v več ko dvajset tisoč prsi predvsem vojnih ujetnikov in na ogled razpostavilo še utripajoča srca. Od tod torej v šestnajstem stoletju španska osuplost in zgroženost nad barbarstvom, ki je imelo v ozadju verjetno bolj politične vzgibe. Sicer pa je sveta inkvizicija v Španiji istočasno počela nekaj podobnega ali pa še bolj brutalnega. Ampak vseeno so se konkvistadorji odločili barbarom pokazati, kako se živi Ę mogoče so k temu pripomogle še govorice o ogromnih nahajališčih zlata.

Streljaj iz Mexico Cityja leži drugo arheološko najdišče prve civilizacije današnje osrednje Mehike, Teotihuacán. Imperij naj bi okoli leta štiristo našega štetja obvladoval južni dve tretjini Mehike, sosednja Gvatemala in Belize ter koščke še bolj južnih Honduras in El Salvadorja. Bisera najdišča sta Pirámide de la Luna (Lunina piramida) in Pirámide del Sol (Sončeva piramida). Slednja je tretja največja na svetu in je bila zgrajena več kot tisoč let, preden so španski kolonialisti začeli civilizirati tamkajšnje, tedaj Azteške prebivalce. Azteška kraljevska družina je v tistem času redno romala k piramidam, saj so verjeli, da je to kraj, kjer so se vsi njihovi bogovi žrtvovali in s tem omogočili začetek gibanja sonca.

Takoj ob vhodu so naju že oblegali prodajalci raznolikih kipcev in piščali. Začetne cene so bile zelo visoke in sploh nisem imel namena zapravljati. Prodajalec mi je vseeno vztrajno sledil in ceno spustil na dve petini prvotne. Po nakupu sem se

počutil tako zmanipuliranega.

Pisanost

Ob zametkih Sierra Madre Oriental leži San Miguel de Allende. Mesto je postalo z odprtjem slikarske šole v štiridesetih letih prejšnjega stoletja magnet za tuje, zlasti Ameriške umetnike. Enonadstropne hiše z ravnimi strehami, ki so značilnost skoraj vseh mehiških naselij, so raznoliko pobarvane in skupaj s prikupno cerkvijo so nama omogočile pravo pašo za oči. Najbolj čislana lokalna zgodovinska osebnost je Ignacio Allende, eden od pobudnikov prvega upora proti španski nadoblasti na začetku devetnajstega stoletja. K zarotnikom naj bi privabil tudi slavnega Miguela Hidalga y Costillo, ki je prevzel vodilno vlogo. Poskus se je končal jalovo in glave zarotnikov so krasile ulice Guanajuata vse do osvoboditve iz kolonialnih okovov deset let kasneje.

Kraj, kjer se je zgodilo omenjeno vzgojno ustrahovanje, leži malce severneje od San Miguela de Allende. Po veličini ga prekaša v vseh pogledih. Zgradbe so tu še bolj pisane, poleg tega ima univerzo, ki zaseda gromozanski bivši jezuitski samostan in se dviga visoko nad atipično raztresene ulice. Neznačilno zavitim ulicam je verjetno botroval teren pod staro naselbino, ki je bila dom mnogim srebrnim baronom. Motorizacija je meščane stisnila v kot, saj je večina ulic preozka za vozila, vendar so se hitro znašli in odslužene rudniške rove preuredili v cestišča. Mesto je sedaj povezano s številnimi predori, ki omogočajo pretok prometnim žilam in služijo kot parkirišča.

V Guanajuatu ima sedež najbolj priznana mehiška univerza za šolanje bodočih umetnikov. Stavba je najbolj vidna z razgledne točke nad mestom, kjer lahko s pogledom zaobjameš

celotno osupljivo staro mestno jedro. Nadarjeni posamezniki kraju niso tuji. V njem se je rodil freskant Diego Rivera. Festival umetnosti, ki se odvija dva do tri tedne v oktobru, po pričevanju domačinov dobesedno preplavi mesto z ljudmi in nemalo jih šotori kar v kotičkih na ulicah.

Suho ozračje Guanajuata in posebna sestava prsti v okolici sta omogočila naravni nastanek mumij na lokalnem pokopališču. Ko je pričelo zmanjkovati prostora za pokop, so namesto okostnjakov odkrili trupla, ki so še vedno nosila kožo, lase in nohte. V muzeju mumij sva tako občudovala noseča, najmanjša in še mnoga druga mumificirana telesa.

Filmski stereotip in pejotl

Severno od Guanajuata se nam razkrije Mehika iz vesternov. Z dviganjem dežela postaja vse bolj groba in neusmiljena. Kaktusi postanejo pravilo, nekateri se zraščajo v pravcata kaktusna drevesa z olesnelimi debli. Grmičevje se razredči, praznine zapolnita suha zemlja in klopotače. Puščavna ravnina poriva obrobna gorovja v ozadje.

Real de Catorce z več kot 2750 metri nadmorske višine sameva tik pod vrhovi začetnih pravih vzpetin Sierra Madre Oriental. Dostopen le preko malce večje Matehuala doda ščepec skrivnosti že ob prvih znakih vzpenjanja, ko avtobus zapelje na eno izmed najdaljših tlakovanih cest na svetu. Osemsto višinskih metrov kasneje se ustavimo na prašnem parkirišču pred tunelom, ki sprejema zgolj enosmerno vožnjo. Signal za prosto pot nas popelje skozi obokan vhod, ki je edina pot v mestece.

Prvotno ime Villa Real de Minas de Nuestra Señora de la Limpia Concepción de Guadalupe de los Álamos de Catorce so iz neznanih vzgibov skrajšali. Včasih se je ponašal z več kot štirideset tisoč prebivalci, danes v njem biva pičlih tisoč petsto duš. Začetek dvajsetega stoletja je namreč pretresel mesto z drastičnim padcem cene srebra in v treh desetletjih je bila večina stavb zapuščenih. Samevajoči plavži še vedno spominjajo na srebrne čase. Sloves mesta duhov vendarle privablja vse več tujih obiskovalcev in počasi prebuja življenje med ulicami.

Mnogo gonjačev ponuja svoje usluge na ulicah Reala de Catorce. Za dvesto petdeset pesojev te popeljejo više v gore ali nazaj do puščave. Vršaci gotovo ponujajo vredne razglede, vendar puščava skriva bolj sočno podrobnost. In smo jo šli poiskati. Pet ur na konjskih hrbtih. Postalo mi je jasno, zakaj kavboji v filmih tako radi hodijo na O.

Indijanci Huicholi redno obiskujejo nerodovitno prašnost planote. Vsako leto opravijo romanje, kjer

izvajajo verske rituale in nabirajo sveto rastlino. Imenuje se pejotl ali meskalin in je kaktus. Iz zemlje gleda samo kakih pet centimetrov mesnate kapice, ki jo za obredne namene odrežejo ter zaužijejo. Kot bi vsaka halucinogena droga, nato povzroča videnja in vizije. Ponavadi še drisko. O njegovih učinkih med srečanji s šamanom don Juanom se je na veliko razpisal že nedoumni pisatelj Carlos Castañeda.

Tudi midva sva bila pri nabiranju pejotla. Ni šlo za verski ritual, ampak sta ga Indijanca izkopalala s korenino vred z namenom vzgajanja rastline doma. Za odvzet meskalin sta puščavi darovala koruzo, majhen kipec in ob podpori kadila izrekla molitev.

Skrito pristanišče

Po dveh nočnih avtobusih sva severna višavja zamenjala za pacifiško obalo. Peščene plaže in visoki valovi so pribežališče prenekaterega surferja. Puerto Escondido je le eden v vrsti obalnih mestec, ki živijo v senci zahodnega Acapulca. Zaliv je vseeno dobro poznan ljubiteljem italijanske filmske produkcije in predvsem istoimenskega filma Puerto Escondido. Posledično je glavna ulica dobro založena z italijanskimi restavracijami in je slišati precej govorice naših zahodnih sosedov.

Odročne plaže so sicer raj za poležavanje in jahanje valov, vendar navdušeni plavalci ne najdejo zadoščenja. V trenutku, ko se od obale oddaljiš več kot dvajset metrov in nimaš pri sebi jadralne deske, reševalci iz vode začnejo živčno pihati v svoje piščalke in zagnano mahati, da se vrneš nazaj.

Situacija je milejša na bolj obljudenih obalah, ki so ponavadi bolj skrite pred valovi.

Kljub medlim poskusom zaščite naju je sonce izdatno opeklo in zadnji dan na obali sva preživela posedaje ob srebanju iz svežega kokosa. K igri domin se je pridružil rahlo okajeni Mauricio in delil taktične nasvete za osvajanje Mehičank. Mimogrede je omenil še, da nama lahko priskrbi prvovrstno marihuano oz. môto po domače. Po dodatnih nekaj pijačah naju je že novačil kot bodoča priseljenca v Mehiko. Spomin na žgoče sonce je ostal čuten še vso pot do konice Jukatanskega polotoka.

Folklor

Iz Puerta Escondida do Oaxace sva šla na nočni avtobus. V želji po dobrem spancu sva si privoščila in izbrala malce dražje prevozno podjetje. Vendar je kolo avtobusa nerodno zadelo eno od številnih lukenj mehiških cest. Okno v najini vrsti se je sesulo in celo pot je bilo zavarovano le s polivinilom. Ob izdatni klimi, ki je dobrodošla v vročem in vlažnem podnebjju, se je kmalu začel na stropu nabirati kondenz. Vztrajno je kapljalo celo noč. Toliko o dobrem spancu.

V Oaxaco ne bi mogla prispeti bolj pravočasno. Konec julija sva ujela zadnja dva dneva največjega folklornega festivala Latinske Amerike. La Guelaguetza ima korenine globoko v predšpanskih časih, ko so okoliški prebivalci obiskovali hrib, ki ga danes obkroža Oaxaca, ter počastili bogove vetra in koruzo. Ime izhaja iz zapoteškega izraza za vzajemno pomoč. S prihodom kolonialistov je slavje dobilo krščanski pridih in se v raznih oblikah nadaljevalo do devetnajstega stoletja. Takrat so ga ukinili, toda ljudje so vztrajno obiskovali hrib vsako leto.

S sodobno obliko festivala so začeli v dvajsetem stoletju in je ostala dokaj nespremenjena vse do danes. V skoraj mesecu dni se večkrat predstavijo folklorne skupine iz sedmih tradicionalnih regij zvezne države Oaxaca. Tradicionalni plesi se odvijajo v posebej za ta namen zgrajenem amfiteatru, ki sprejme desettisočglavo množico in je praviloma natrpan. Za ogled iz najbližjih dveh razdelkov je treba odšteti štiristo pesojev (okoli osem tisočakov), zadnja dva sta zastonj. Gledalci v prvih vrstah imajo še dodatno ugodnost. Po koncu vsake točke plesalci med občinstvo mečejo pripravljene koruzne palačinke - tortilje in kruh.

Dogajanje spremljajo procesije v mestu in razne večerne prireditve, da ne omenimo številnih uličnih ustvarjalcev, ki pridejo ob priložnosti. Letos naj bi

si festival ogledalo okoli tristo dvajset tisoč ljudi.

Zadnji večer so se ulice povsem natrpale ob pričakovanju zaključne procesije ter velikopoteznega ognjemeta in množica je v vsesplošnem rajanju zaplesala skupaj z osebami, ki so jih skoraj cel mesec opazovali na odrih.

Pestra Oaxaca

Bližnji hrib nad Oaxaco je ležišče ruševin Monte Albán. Njegovi vladarji Zapoteki so bili na vrhuncu moči tik pred vzponom Teotihuacána, torej v zadnjih stoletjih pred Kristusom. Mnogi jim pripisujejo iznajdbo pisave na tem območju, saj je najdišče polno hieroglifov ter datumov, zapisanih v sistemu pik in črtic.

Mitlo, še eno zapoteško najdišče, sva našla lučaj iz Oaxace. Stene stavb krasijo unikatni kamniti mozaiki. Sodobna Mitla je poleg arheološke vrednosti znana še po poceni mezcalu in odličnih volnenih izdelkih. Mezcal, brata tekile, pridelujejo predvsem iz kaktusa agave in običajno v pijači plavata črv ali dva. Ko se steklenica izprazni, se poje še njiju. Postopek pitja je enak kot pri tekstili, le da je soli pogosto primešan čili in namesto limoninih krhlevj raje uporabijo limetine.

Prebivalci Oaxace so posebej ponosni na dečka zapoteškega porekla, ki je s pičlim znanjem španščine pri dvanajestih zašel v mesto. Benito Juarez je postal predsednik mehiške republike leta 1861 in uvedel številne spremembe v državi - od zastonj osnovne izobrazbe do sodnih reform. Ulice, šole in kipi po vsej državi so poimenovani njemu na čast in povečujejo njegov najbolj znani citat: "Špoštovanje pravic drugih je mir."

Kdo je šef

Ob poti do San Cristobala de las Casas v pokrajino zarezhe Ca?on del Sumidero. Ko so na reki Rio Grijalva zgradili jez, je kanjon pred njim postal naravni rezervat. Motorni čolni vanj dnevno zapeljejo narave željne obiskovalce. Med vožnjo smo tako uzrli preštevne slapove, do tisoč metrov visoke stene in previse ter nenavadne strukture v skali, ki jih je ustvarila voda ali kak drug erozijski pojav. Pravi biser človeškega ravnanja pa smo uzrli v najpočasnejšem delu reke. Ptice so posedale na strohnelih deblih, obdanih z debelo preprogo odsluženi posod za motorno olje, raznovrstnih plastenik in smeti kar tako. V tem delu je bilo potrebno ugasniti plovilo in se počasi prebiti skozi pas umazanije, sicer bi se motor lahko zapletel v odvrženo kramo.

Mnogo ovinkov više sva se ustalila v San Cristóbalu de las Casas. Zopet je zadnji del imena zgodovinsko obtežen. Zgodba se začneja z okrutnimi sadističnimi izpadi prvotnih konkvistadorjev nad domorodci. Obstajajo pričevanja o amputacijah, obglavljenjih in raznih želodec obračajočih mučenjih. Osvajalcem za petami je ponavadi prišla še katoliška cerkev, katere sloves pri spreobračanju je bil podoben. Toda že v zgodnjih kolonialnih časih je med misijonarskimi vrstami zavel bolj human veter. Bartolomé de las Casas se je v prvih korakih šestnajstega stoletja otvoritveno srečal z razmerami Indijancev španske Amerike. Videno ga je dodobra pretreslo in vse življenje je posvetil boju za pravice prvotnih naseljencev osvojenih ozemelj. Verjetno v precej razburjenem stanju je pred sodiščem izjavil, da bi v primeru, da gredo Španci v nebesa, domorodci raje izbrali pekel. Sčasoma je dosegel ukinitvev nekaterih najhujših grozot. Svoj čas je bil škof v zvezni državi Chiapas, kjer leži San Cristóbal de las Casas.

Chiapas, ležeč ob meji z Gvatemalo, je bil vedno kraj grobe represije nad indijanskimi prebivalci, ki jih mrgoli po gorskih vasicah. Na njihov podrejen položaj v sodobni Mehiki je leta 1994 opozorila skupina pod imenom EZNL (Ejército Zapatista de Liberación Nacional). V enem dnevu so zavzeli državne prostore v štirih mestih države Chiapas, med njimi tudi San Cristobalu de las Casas. Mehška vojska, ki je tudi danes prisotna na ulicah, jih je pregnala v bližnjo lakondsko džunglo. Od tam so Zapatisti nadaljevali s politično propagando ter z zahtevami po strmoglavljenju skorumpirane manjšine, ki v rokah drži večino ozemlja in surovin, skozi zgodovino na silo odtegnjenih prvotnim naseljencem. Zopet so nekje v ozadju govornice o mamljivih nahajališčih nafte na tem območju.

Vsi smo iz koruze

Nekatera plemena blizu San Cristobala de las Casas so si vseeno zmogla pridobiti določeno neodvisnost. Tzotzili v skupnosti Chamula imajo že vrsto let popolno avtonomijo nad svojimi kraji in mehiška vlada se ne vtika v njihov način življenja. Ko smo vstopili v največje mesto skupnosti, ki v celem šteje okoli šestdeset tisoč ljudi, so prenehali veljati mehiški zakoni. Kdor ni povsem indijanske krvi, se ne more priseliti. Svoje spore rešujejo na stare načine, po svoje. V mestnem zaporu ne moreš biti več kot tri dni (tu so izvzeti hujši zločini, kot so umor in podobno, saj kriminalce te baže vseeno predajo v nadaljnji postopek sodišču v San Cristobalu de las Casas). Ječa gleda na ulico, tako da so zaprti soočeni z veliko sramoto, saj je skupnost zelo povezana. Če v času sedenja ne popraviš storjenega oziroma nadaljuješ s prekrški, recimo pretepanjem žene, si obsojen na leto javne službe. Postaneš policaj. Vsak policist je torej bivši prestopnik. Od ostalih se razlikujejo zgolj po črni palici, ki jo nosijo na hrbtu.

Tudi verski obredi se zdijo nam, zahodnega dojenja sveta vajenim ljudem, nenavadni. Če krščanska vera slovi po prilagodljivosti in upogljivosti pri absorbiranju poganskih simbolov v svoje vrste, se je tu zgodil obrnjen proces. Tzotzilski tradicionalna cerkev je na zuna videti povsem običajna. Vendar v njej ni maš in drugih verskih obredov. Biblije ne uporabljajo. Župnika povabijo enkrat letno, da krsti otroke. Tla v cerkvi so pokrita z borovimi iglicami, naokoli gori ocean belih sveč, tortilij za svetnike, ki so verjetno nadomestili prejšnja božanstva. Sveče drugih barv so postavljene v različnih zaporedjih, za različne molitve. Jezus je le eden od apostolov in nima privilegirane vloge.

Največje začudenje ponavadi požanje izdatna

prisotnost steklenic coca-cole in pepsija v hiši čaščenja. V bistvu je dobra katerakoli pijača z mehurčki. Domačin Cesar, ki nas je vodil naokoli, je razložil: "Ljudje verjamejo, da zlobne uroke čarovnic ob mraku raznaša veter. Če vdihneš 'slab veter', urok vpliva nate. Znebiš se ga z riganjem. Včasih so uporabljali pijačo iz črne koruze, danes je udobneje kupovati v trgovini."

V višavjih rastejo štiri vrste koruze: bela, rumena, rdeča in črna. Izročilo pravi, da je bog po dveh neuspešnih poskusih v tretje napravil človeka iz koruze. Prebivalci še zdaleč niso nevedni, saj uporabljajo vse sodobne igrače, kot so mobilni telefoni, satelitska televizija in avtomobili. Samo identitete niso izgubili.

Prvič pod nož

Na poti do karibske obale sva zapolnila še dve vrzeli v poznavanju predšpanske zgodovine Mehike. Deževni gozd Palenqueja je v poznih večernih urah opravičil ime in postregel z izdatnim nalivom. Do koč, kjer sva spala, sva morala prebresti priložnostni hudournik. V noč je pozvanjalo trenje krožne žage ob les, ki se je kasneje izkazalo za oglašanje opic.

Naslednje jutro sva se peš odpravila do ruševin. V desetih minutah hoje so nama tri osebe poskušale diskretno prodati obrok čarobnih gobic. Očitno prikrita lokalna specialiteta. Ruševine so bile zame najbolj impresivne v vsej Mehiki. Bujno džungelsko rastje v ozadju še doda k čarobnosti nahajališča. Klasični Maji so tlačili zemljo po padcu Teotihuacána v sedmem stoletju našega štetja. Dve do tri žetve letno, zapleten koledar treh različnih štetij časa in natančna astronomija jih uvrščajo med bolj razvite civilizacije. Območju so kraljevali dokler ni trgovina med večjimi mesti usahnila in so se začela notranja trenja.

Chichén Itza, usidrana med Merido in Cancúnom, je majeveskih korenin, vendar nekateri zgodovinarji pravijo, da je močno zastopan vpliv Toltekov, ki so imeli prestolnico v Tuli severno od Mexico Cityja. Spet drugi so mnenja, da je Chichén Itza stala prva in je vplivala na Tulo. Prav Tolteki naj bi začeli s človeškim žrtvovanjem, ki se je razcvetelo pri zadnji veliki indijanski kulturi - Aztekih.

Pomemben delež žrtev je prispevala igra z žogo, kjer sta se moštvi na posebnem igrišču v obliki črke H pehali za zadetkom skozi kamnit obroč. Chichén Itza varuje največji kompleks v Mehiki. Proučevalci se še vedno niso dogovorili, kdo je bil žrtvovan, zmagovalci ali poraženci.

Sodobni Palenque nama je postregel s krajo Blaževega ročnega nahrbtnika. Na srečo so bili dokumenti in letalske karte na varnem v torbici pod obleko. Poleg tega sva prvič trčila ob soparno vročino, ki naju je spremljala po vsem Jukatanu. Nasprotno so avtobusi ponavadi pravi hladilniki. Še posebej ponoči. Posledice so se manifestirale v zdravem pokašljevanju.

Po dolgi vožnji se prileže tacos

Pesek na plažah ob Karibskem morju je še bolj sipek kot Pacifiški in morje bolj zeleno. Večerno posedanje na obali Playe del Carmen je streglo z utripajočimi lučkami na horizontu na bližnjem Cozumelu. Ob najbolj jasnih dnevih se baje vidi do Kube.

Playa del Carmen je bila najbolj turističen kraj, kjer sva bivala. Cancun sva si raje ogledala le na enodnevem izletu. Trlo se je ameriških in kanadskih obiskovalcev, temu primerne so bile tudi cene. Enak trak za lase, ki je v Palenqueju stal dvajset pesojev, je bil tu osemdeset. No trideset, če si uspel trgovca prepričati, da nisi Američan in je to zate predrago. Ampak morje ostaja tako mamljivo azurno.

Od Cancuna do Pueble sva si v enem zamahu privoščila dvaindvajset urno avtobusno vožnjo. Izstopila sva torej le uro vzhodno od Mexico Cityja. Puebla je znana po svojih več kot sedemdesetih cerkvah, kar ni zanemarljivo niti za milijonsko mesto. Druga značilnost so fasade iz ročno pobarvanih keramičnih ploščic, ki krasijo številne stavbe v mestu. Od tod izhaja mole, omaka z zanimivim okusom, katerih glavni sestavini sta čili ter čokolada. Uporabljajo jo za polivko mesa, enchiladas ter drugih obedov. Enchiladas je samo ena od jedi,

kjer so prisotne koruzne palačinke - tortilje. Dobiš jih namesto kruha ob jajcih, hrustljivo zapečene s pekočo salso za predjed, na njih naloženo meso ali kaktus jih prekrsti v tacos, če so še zavite postanejo enchiladas ali quesadillas. Večina misli, da je trik v čiliju, ampak pripraviti okusno pekočo omako ni isto, kot nenadzorovano nametati feferone na pico in temu reči obrok. Mehiška kuhinja je dovolj raznolika in drugačna, da najdemo restavracije na njeno temo po vsem svetu. Vendar so prave tortilje zelo puste ter nujno potrebne dodatne salse in ne prirejene tujim okusom, kot jih ponujajo v mnogih specializiranih kuhinjah. Najboljše pa so bile s kašo iz bučnih semen in pikantno paradižnikovo salso, nekje v Chiapaških gorah.